

Statistik om insatser till vuxna personer med missbruk och beroende 2019

Antalet personer som tvångsvårdades enligt LVM ökade 2019 jämfört med föregående år. Utvecklingen av socialtjänstens insatser till personer med substansmissbruk har varit ganska oförändrad över tid, medan allt fler personer vårdades inom hälso- och sjukvården. Socialtjänstens insatser kopplade till spelmissbruk ökade och 626 personer fick insatser under 2019.

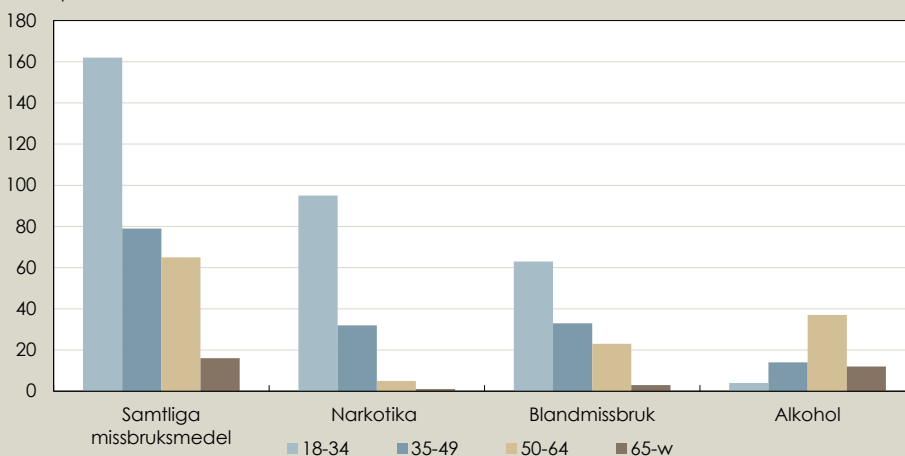
Tvångsvård enligt LVM

Narkotika mest förekommande missbruksmedel

Den 1 november 2019 tvångsvårdades 322 personer på institution enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM 1988:870), varav 33 procent var kvinnor. Det var en ökning med 6 procent av antalet personer som tvångsvårdades jämfört med samma datum 2018. Även antalet utskrivna personer ökade jämfört med 2018.

Figur 1. Antal vårdade personer efter ålder och missbruksmedel, 1 november 2019

Antal personer

Källa: Statens institutionsstyrelse 2020

Majoriteten av de som vårdades enligt LVM hade antingen problem med enbart narkotikamissbruk eller ett blandmissbruk (alkohol, narkotika och/eller lösningsmedel). Narkotikamissbruk som indikation för vård var vanligast i åldersgruppen 18–34 år. Omvänt var alkoholmissbruk vanligast i åldersgruppen 50–64 år. Blandmissbruk var vanligast i den yngsta åldersgruppen och minskade därefter med stigande ålder.

Frivillig vård enligt SoL

Insatser vid spelmissbruk

År 2018 infördes en ändring i Socialtjänstlagen (SoL 2001:453), som innebar att socialtjänsten har en skyldighet att ge insatser till personer som har ett spelmissbruk (gäller spel om pengar). 2018 fick 497 personer insatser för ett spelmissbruk. Ett år senare, 2019, hade det av kommunerna rapporterade antalet personer som fått motsvarande insatser ökat till 626, varav 23 procent var kvinnor.

När nya statistikuppgifter samlas in finns alltid en viss osäkerhet initialt. Det kan handla om okunskap om ändringen inom enskilda kommuner, eller att systemen inte fullt ut anpassats för att kunna registrera insatserna. Detta bör vägas in vid tolkning av ökningen mellan 2018 och 2019. Antalet kommuner som rapporterade insatser för personer med spelmissbruk 2018 var 101. År 2019 svarade 114 kommuner att de gett sådana insatser. Det betyder alltså att 176 kommuner, eller cirka 60 procent, inte rapporterade några insatser kopplade till spelmissbruk. Om ökningen beror på ett ökande behov eller att verksamheten breddats till att omfatta denna klientgrupp går inte att avgöra i dagsläget.

Öppna insatser och boendeinsatser ökar

I socialtjänsten ges ett flertal olika insatser anpassade efter behov och problembild. Individuellt behovsprövade öppna insatser och bistånd som avser boende för personer med missbruk ökade något medan heldygnsvård minskade under 2019 jämfört med 2018. Inom den frivilliga vården var individuellt behovsprövade öppna insatser den vanligaste åtgärden den 1 november 2019. Knappt 11 800 personer fick någon form av öppen insats och två tredjedelar av dessa var män. Drygt 1 900 personer fick heldygnsvård enligt SoL, varav tre fjärdedelar gavs till män. Det var en minskning med 7 procent jämfört med 2018. Vid samma tidpunkt gavs boendeinsatser till drygt 6 300 personer med missbruksproblematik, med ungefär samma könsfördelning som för övrig heldygnsvård (se tabell 1).

Tabell 1. Samtliga frivilliga vård- och stödformer den 1 november 2019 för personer med missbruk

Antal och andel kvinnor och män 21 år och äldre

Vård- eller stödform	Kvinnor	%	Män	%	Totalt	%
Bistånd som avser boende	1 516	24	4 798	76	6 314	100
Individuellt behovsprövade öppna insatser	3 722	32	8 037	68	11 759	100
Heldygnsvård, varav	486	26	1 415	74	1 901	100
Frivillig institutionsvård	438	25	1 301	75	1 739	100
Familjehemsvård SoL och 27 § LVM	48	30	114	70	162	100

Källa: Mängdstatistik missbruk, Socialstyrelsen

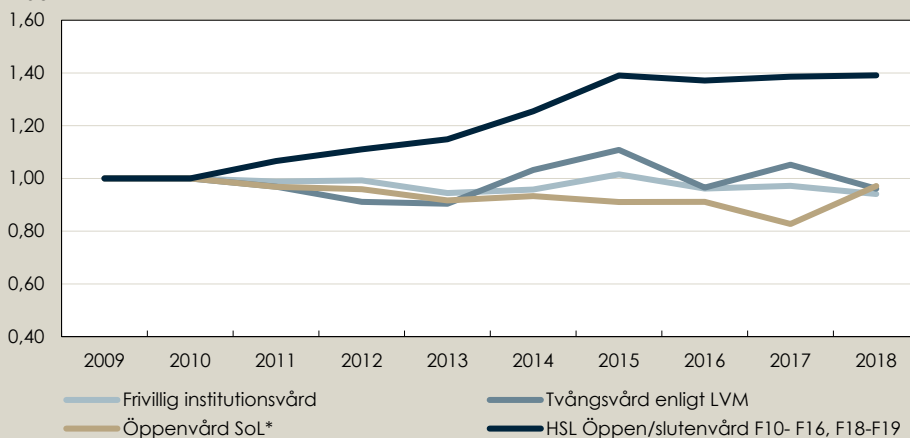
Socialtjänstens insatser minskar något

Det har skett en ökning av vård av personer med missbruksproblem inom hälso- och sjukvårdens slutenvård och specialiserade öppenvård under tidsperioden 2009–2018. Under tidsperioden var antalet vårdade inom socialtjänstens frivilliga institutionsvård tämligen stabil eller minskade. Under det sista året (2018) skedde dock en ökning av den frivilliga öppenvården (se figur 2).

Figur 2. Vård av personer med missbruk och beroende inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Antal personer år 2009-2018, indexerad skala

Index 2009=1

Index

* Individuella insatser 1 nov

Källa: Patientregistret, mängdstatistik missbruk, registret för tvångsvård enligt LVM, Socialstyrelsen 2020

Den tydligaste förändringen gällde personer vårdade för missbruksdiagnoser inom hälso- och sjukvården där ökningen var nära 50 procent under perioden. Ökningen drevs till stor del av en särskild diagnos; *psykiska störningar och beteendestörningar orsakade av flera droger i kombination och av andra psykoaktiva substanser* (ICD-kod F19)¹. Diagnosen innefattar olika former av blandmissbruk och dessutom kan personer med ett missbruk som inte enkelt kan hänföras till en speciell substans räknas hit.

¹ Diagnosen tillämpas när det är känt att två eller flera psykoaktiva substanser använts men när det är omöjligt att avgöra vilken som bidragit mest till störningen. Diagnosen skall användas även när en eller flera av substanserna är okända eller inte med säkerhet kunnat identifieras. Diagnosen innefattar också droger UNS (utan närmare specifikation).

Om statistiken

Statistiken behandlar insatser till personer med missbruk av alkohol, narkotika, läkemedel, lösningsmedel eller spel om pengar. Statistiken samlas dels in som ett tvärsnitt den 1 november och som uppgifter om insatser under hela året.

Statistikuppgifterna om tvångsvård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM 1988:870) avser personer 18 år och äldre.

Statistik över frivilliga insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL 2001:453) avser personer som är 21 år och äldre.

Bortfallet i undersökningen har ökat 2018–2019, vilket gör att tillförlitligheten minskar. År 2019 var det 9 procent av kommunerna som inte lämnade några uppgifter. För vidare information se Kvalitetsdeklarationen.

Mer information

Du hittar fler tabeller, diagram och annan information här (välj *Tillhörande dokument och bilagor*): <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistikammen/vuxna-personer-med-missbruk-och-beroende/>

För dig som vill göra egna sökningar i statistikdatabasen: https://sdb.socialstyrelsen.se/if_mis/val.aspx

Kontakt

Barbro Engdahl (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: barbro.engdahl@socialstyrelsen.se

Daniel Svensson (sakfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: daniel.svensson@socialstyrelsen.se